

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Войтова Сніжана Олександрівна, ст. гр. 3 – 24

***Науковий керівник: викладач
землепорядних дисциплін***

II категорії

Рябко О.В.

ВП «КТ ЛНАУ»

На сьогоднішній день у світі не існує жодної універсальної моделі чи методології, яку б можна в повному обсязі і без змін застосувати в Україні. В європейських країнах виділяють три моделі місцевого самоврядування, які склалися під час муніципальних реформ, а саме: англосаксонська, континентальна, змішана. Досліджено особливості адміністративно-територіальних перетворень у країнах-членах ЄС, які призвели до посилення різних субнаціональних рівнів – локального та регіонального. Розглянуто регіональний розвиток як об'єкт регіонального, національного та наднаціонального управління.

З метою інформаційно-комунікаційного супроводу децентралізації влади в Україні створено офіційний сайт, який відображає поточний і перспективний стан процесу реформування. Сайт децентралізації містить ґрунтовну інформацію про мету реформи, зрозумілу інструкцію з п'яти необхідних кроків для проведення реформи, широкий спектр ключових матеріалів, що дають змогу усім бажаючим простежити зміни і долучитися до цієї важливої реформи влади в Україні.

І головне, учасникам процесу децентралізації – представникам місцевої влади, органів самоврядування і громадським активістам – пропонуються зразки документів; посібники і методичні матеріали для організації процесу створення об'єднаних територіальних громад; навчальні та презентаційні відеоматеріали; фахові відповіді на найбільш важливі питання щодо децентралізації.

На основі аналізу зарубіжного досвіду можна відокремити основні шляхи впровадження реформ з децентралізації влади в Україні:

- ✓ розмежування повноважень, прав та обов'язків різних рівнів влади відповідно до сутності правової, демократичної держави та громадянського суспільства, що дозволить досягти балансу інтересів у системі публічних відносин;
- ✓ розробка та реалізація ефективної регіональної політики, спрямованої на забезпечення рівномірного місцевого і регіонального розвитку;
- ✓ забезпечення втілення принципу субсидіарності як способу подолання конфлікту інтересів між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- ✓ упровадження адміністративно-територіальної реформи із забезпеченням збереження цілісності держави та її унітарного устрою ;
- ✓ забезпечення розширення прав територіальних громад щодо вирішення проблем їх життєзабезпечення;
- ✓ проведення бюджетної реформи з урахуванням загальнонаціональних та місцевих інтересів.

Іспанія є прикладом так званої регіональної децентралізації, коли основні результати децентралізації сконцентровано в напрямі передачі повноважень від центрального уряду до урядів автономій (регіонів). Наразі витрати автономій складають 35% від загального обсягу державних витрат Іспанії, тоді як через муніципалітети фінансується лише 13% видатків.

Проте для сучасної України запровадження такої моделі навряд чи дозволить розв'язати наявні місцеві проблеми, а може спровокувати виникнення низки нових проблем політичного характеру.

На актуальності децентралізації влади в сучасних умовах наголосив перший заступник голови Івано-Франківської обласної ради В. Гладій: «Децентралізація влади для нас – це політична стабільність та економічний

розвиток держави. Без сумніву, децентралізація є головною реформою, від успіху якої буде залежати успіх усіх інших галузевих реформ».

Про значущість реформи свідчить і активне обговорення децентралізації у громадському та експертному середовищах. За результатами опитування експертів Реанімаційного пакета реформ, яке було проведено Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва в лютому 2017 р., реформа децентралізації влади увійшла до п'яти найбільш успішних реформ в Україні.

Як зазначають експерти, починати процес децентралізації логічніше б було із внесення змін до Конституції України, оскільки саме головний закон країни є основою для адміністративного устрою держави. Це дозволило б забезпечити ґрунтовну правову підтримку змінам і допомогло б уникнути перешкод на шляху реформування структури і повноважень місцевого самоврядування. Але в умовах військового конфлікту та окупації частини території України такі зміни неможливі. Тому розвиток місцевого самоврядування і процес децентралізації спирається на альтернативні правові шляхи. За три роки, що триває процес децентралізації, прийнято ряд необхідних законів, виконання яких і забезпечило досягнення перших успіхів.

Натомість перші успіхи на шляху децентралізації мають бути підтримані владою і суспільством, щоб не тільки не втратити ціннісний потенціал, але й далі такими ж темпами просуватися до означеної мети – розвитку місцевого самоврядування в Україні. І для цього, як вважають експерти та фахівці, необхідний постійний законодавчий супровід реформи, своєчасне прийняття нових законів та внесення змін до вже діючих нормативно-правових актів.

Отже, децентралізація відкриває значні перспективи для забезпечення спроможності місцевого самоврядування самостійно вирішувати питання місцевого життя, зокрема підвищення ролі громадян, їх впливу на процес

прийняття та втілення рішень щодо забезпечення умов соціального та економічного розвитку суспільства.

Подальше вивчення зазначеної проблематики потребує уточнення та деталізації питання надання послуг органів місцевого самоврядування територіальним громадам, їх класифікації, механізмів забезпечення на всіх рівнях місцевого самоврядування.

Досвід реформ у зарубіжних країнах свідчить, що децентралізація відіграє важливу роль у демократизації і трансформації суспільства, переходу до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності окремої людини та громади. Тенденція до широкого її впровадження спостерігається в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах, сприяє розвитку людського потенціалу, відповідальності влади, покращанню якості надання державних і громадських послуг, консолідації суспільства, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем.

Таким чином, результатом децентралізації має стати побудова розвиненої, сильної демократичної держави із самодостатнім місцевим самоврядуванням, здатним ефективно вирішувати місцеві проблеми та якнайкраще забезпечити населення широким спектром публічних послуг.

Список використаної літератури

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політико-правових реформ. – К., Москаленко О. М., 2012. – 212 с.
2. . <http://iac.org.ua/chi-potribna-ukrayini-detsentralizatsiya/>
3. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=902>
4. Камінська Н. Децентралізація влади і досвід її проведення у зарубіжних державах / Н. Камінська // - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.
5. Барвіцький В. У пошуках шляхів формування дієздатних територіальних громад: міжнародний досвід / В. Барвіцький // Проблеми децентралізації: національний та міжнародний досвід. Збірник матеріалів та документів / Науковий редактор: М. Пухтинський. – К.: Атіка-Н, 2006. – 245 с. – 744 с.